

Millî eğitim bakanlığı eğitim müfettişleri yönetmeliğine ilişkin eğitim müfettişi ve öğretmen görüşlerinin incelenmesi

Bilal DURMAZ¹, Mustafa BOZKUŞ², Muhammed Mehdi TÜRK³, Veysel ÜSTÜNDAŞ⁴

DOI 10.5281/zenodo.7564229

Özet

Millî Eğitim Bakanlığı yeni teftiş sistemi 01 Mart 2022 tarihli ve 317685 sayılı Resmî Gazetede MEB Teftiş Kurulu Yönetmeliği yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik ile birlikte mevcut teftiş sisteminde değişiklikler yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı yapılan yönetmelik değişikliğinden sonra MEB'in yeni teftiş politikasına ilişkin eğitim müfettişleri ve öğretmenlerin görüşlerini tespit etmektir. Nitel araştırma yöntemi bundan dolayı kullanılmıştır. Araştırmada çalışma grubu, 2022 yılında Diyarbakır'da görev yapan 10 millî eğitim müfettişi ile 10 kadrolu öğretmen oluşturmuştur. Araştırma verileri, araştırmacıların oluşturduğu yarı yapılandırılmış bir görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizi betimsel analiz tekniği ile yapılmıştır. Katılımcılardan alınan veriler doğrultusunda, bu uygulamanın mevcut haliyle devam etmemesi gerektiği görüşü ağırlıktadır. MEB, teftiş politikasını değiştirmedeki en büyük gösterge "öğretmen görüşleri" olarak belirtmiştir. Eğitim sisteminin düzenli olarak işleyişi, paydaşlar yönünden güven sorunu oluşmaması, belirsizliğin ortadan kaldırılması, MEB teftiş politikasında mevcut değerlendirme sürecinin, alanında uzman yönetici ve okul paydaşlarının da katılımı ile birlikte yeniden gözden geçirilmesi, standart ve kalıcı politikaların oluşturulmasının gerekli olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim yönetimi, teftiş, müfettiş.

Abstract

The new inspection system of the Ministry of National Education was introduced by publishing the MoNE Inspection Board Regulation in the Official Gazette dated 01 March 2022 and numbered 317685. Along with these functions, changes in the existing inspection structure were made. This intended use enables MoNE to identify education inspectors and housing containment regarding the new inspection policy after structured conservation savings. Therefore, the qualitative research method was used. In the research, group work consisted of 10 national education inspectors and 10 permanent teachers working in Diyarbakır in 2022. Research data were collected using a semi-acquired interview formula created by the researchers. The analysis of the data obtained from the research was made with the descriptive analysis technique. Increasing the content obtained from the participants, these outlets should not continue as they are. MoNE, the biggest indicator in changing the inspection policy is "teachers opinions" in particular. It has been determined that it is necessary to put into effect, establish standard and permanent policies.

Keywords: Educational administration, inspection, inspector.

¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, bilaal@windowslive.com, ORCID: 0000-0002-9306-9116

² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, bozkus_2121@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-5578-9940

³ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, mehditurk@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-1624-569X

⁴ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, hediye_erdag@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-3185-5525

Giriş

Değerlendirmeler, belirli hedeflere ulaşmak için bir araya gelen insanlardan oluşan kuruluşlar için gereklidir ve bir yönetim ihtiyacıdır. Yönetim süreçlerinin son aşaması değerlendirme sürecidir. Hedeflere ulaşıldığı sürece, örgütler var olmaya devam edebilir. Başka bir deyişle, kuruluşlar etkili oldukları sürece hayatta kalabilirler. Teftişin amacı, örgütsel hedeflere ne ölçüde ulaşıldığını belirlemek, eğitim sistemindeki mevcut uygulamaları karşılaştırmak, hedeflerden sapmaları belirlemek, sapmaların nedenlerini ortaya çıkarmak ve sapmaların giderilmesine yönelik rehberlik sağlamaktır. Bu nedenle örgütsel etkinlikler devamlı bir inceleme ve kontrole tabi tutulmakta, amaçlarına sağlıklı ve arzu edilir düzeyde ulaşması sağlanmaya çalışılmaktadır (Altıntaş, 1980). Örgüt üzerindeki etkisi açısından, daha önce üzerinde mutabık kalınan amaçlara ne ölçüde ulaşıldığını ve örgütün daha iyi yönetilen bir şekilde işlemlerini sağlayan yönetimin incelenmesi, bir denetim görevidir (Bursalıoğlu, 2003). Teftiş ile karar verme ve uygulamada ilişki kurulur, planlama, düzeltme ve değişim faaliyetlerine rehberlik eder. Yine teftiş ile çeşitli birimlerdeki çalışanların davranışları için kurumsal hedeflerle tutarlı ortak standartlar oluşturur. Denetim, düzeltme ve geliştirme faaliyetlerinin tamamını kapsar.

Her örgütte denetim sistemleri mevcuttur. Bir kuruluşun kontrol etmek zorunda olması, kuruluşun varlığını sürdürme kararlılığının sonucu olarak ortaya çıkmaktadır (Aydın, 2014). Teftiş hem kamuda hem de özel sektörde en önemli yönetim unsurlarından biridir. Teftiş, bir organizasyonun iş performansı ile beklenen sonuçları arasındaki farkları belirlemek ve bu tür ilişkiler arasında önceden belirlenmiş plan ve prosedürlere uygun olarak uyumluluğu sağlamak için gerçekleştirilen her türlü yönetim eylemi olarak anlaşılır (Ertekin, 2004). Teftiş, planlanan hedeflerden sapmaları engelleme, örgütsel hedefleri izleme, düzeltme süreci olarak tanımlanabilir. Teftiş, stres oluşturma aracı değil, sürekli eğitim işidir (Özden, 1992).

Teftiş, kamu yararına olan davranışları kontrol etmek için gerçekleştirilen süreç olarak da tanımlanabilir. Uyumun sağlanmasının ilk şartı düzeltici ve önleyici faaliyetler gerçekleştirmektir. Bundan dolayı yönetim sürecinin ve dolayısıyla okul yönetimi süreci için ayrılmaz bir parçadır (Bursalıoğlu, 1994).

Diğer kuruluşlarda olduğu gibi eğitim kuruluşları için de denetimler büyük öneme sahiptir. Toplumun eğitim hedefleri, eğitim kuruluşları ile gerçekleştirilir. Eğitim kurumunun mevcut örgütsel nitelikleri, zamanla önemli bir süreç haline gelen bu kurumların yönetim ve denetimini ön plana çıkarmaktadır (Buluç, 1997). Türkiye'de son yıllarda eğitim denetimi alanında yaşanan gelişmeler hem olumlu hem de olumsuz yönleriyle tartışılmaya değerdir. Eğitim sisteminde denetimler sistemin ayrılmaz bir parçasıdır. Okulların eğitim sisteminin uygulayıcı birimleri olarak etkin olabilmeleri için verimli, sağlıklı, canlı, ödüllendirici ve iş tatmini sağlamaları gerekmektedir.

Bu noktadan hareketle eğitim örgütü çalışanlarının örgütün amaçlarının ne olduğunu bilmesi, hedeflenen değişimleri, yeni oluşumları, profesyonel yardım ve değerlendirme ihtiyacını anlamaları gerekir. Bir eğitim kurumunun varlığı, amaçlarına ulaşma düzeyi ile ilişkilidir, ancak örgütsel amaçları tam olarak içselleştirmeyen veya beklenen rol modellerine ulaşmada sorun yaşayan bireyler için ne kadar iyi çalıştığı sorgulanabilir. Eğitimin sürekliliği ve değişkenliği göz önüne alındığında, eğitim denetimlerinin amacı netleşir. Eğitim denetimleri, okul adı verilen özel olarak hazırlanmış örgütsel ortamlarda öğretme ve öğrenme etkinliklerini daha etkili kılmak için gerekli koşulları standartlaştırmayı amaçlar (Aydın, 2000).

Eğitim denetimlerinde amaç; eğitim, eşitlik, kalite, iç ve dış verimlilik, maliyetler, finansman, yönetim ve gözetimi geliştirmek için sınırların tanımlanmasına, önceliklerin belirlenmesine ve stratejiler geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu anlamda eğitimde denetim, eğitim

faaliyetlerinin düzeltilmesi, geliştirilmesi ve eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesi olarak kendini gösterebilir (Başar, 2000). Denetim, tüm kurumlar için olduğu gibi eğitim kurumlarında da kritik öneme sahiptir. Amaca uygun olmayan ve yetersiz kişiler tarafından yapılan teftişler kuruma yarardan çok zarar verebilir.

Türk eğitim sisteminde, teftiş iş ve işlemlerini yapmak için kurulan teftiş birimleri son yıllarda hızla değişmiştir; 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunla Teftiş Kurulu Başkanlığı 1992 yılından itibaren danışma ve denetim birimleri olarak sayılmış, Bakanlık teşkilatı ve bağlı kuruluşlarının bütün faaliyet ve işlemleri ile ilgili yapılacak teftiş, inceleme, soruşturma işlerini yürütmek, Bakanlığın belirlediği amaçlara daha iyi ulaşmak, mevzuata, plan ve programa uygun çalışmasını desteklemek amacıyla gerekli teklifleri hazırlamak ve Bakanlara sunmak, özel kanunlarla verilen diğer görevleri yapmakla görevlendirilmiştir (Teftiş Kurulu Başkanlığı [TKB]).

TKB 2011 yılına kadar bu görevleri yürütürken, “652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile “Rehberlik ve Denetim Başkanlığı” olarak Bakanlığın hizmet birimlerinden biri olarak sayılmıştır. Mevcut unvanları başmüfettiş, müfettiş ve müfettiş yardımcısı olan kadrolar da görev alanına göre millî eğitim baş denetçisi, millî eğitim denetçisi ve millî eğitim denetçi yardımcısı olarak tanımlanmıştır. Rehberlik ve Denetim Başkanlığının görevleri aşağıdaki gibidir;

- Bakanlığın görev alanındaki konularda Bakanlık personeline, Bakanlığa bağlı okul ve kurumlarına, özel öğretim kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere rehberlik etmek,
- Bakanlığın görev alanındaki konularda faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, gerçek, tüzel kişiler ile gönüllü kuruluşlara, faaliyetlerinde yol gösterecek plan ve programlar oluşturup ve rehberlik etmek,
- Bakanlık tarafından veya Bakanlığın denetiminde sunulan hizmetlerin kontrol ve denetimini ilgili birimlerle işbirliği içinde yapmak, süreç ve sonuçlarını mevzuata, daha önce belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre analiz etmek, karşılaştırmak, ölçmek, kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, elde edilen sonuçları raporlaştırılarak ilgili birimlere ve kişilere iletmek,
- Bakanlık teşkilatı ile Bakanlığın denetimi altındaki tüm kuruluşların faaliyet ve işlemlerine ilişkin usulsüzlükleri önleyici, eğitici ve rehberlik yaklaşımını ön plana çıkaran bir anlayışla, Bakanlığın belirlediği görev ve yetkiler çerçevesinde denetim, inceleme ve soruşturmalar yapmak; Bakanlık teşkilatı ile personelinin idarî, malî ve hukukî işlemleri hakkında denetim, inceleme ve soruşturma yapmak,
- Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak şeklinde sıralanabilir.

6528 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 2014 yılında yayınlanması ile birlikte millî eğitim denetçiliği ile il eğitim denetmenliği unvanları maarif müfettişi unvanında birleştirilmiş, Rehberlik ve Denetim Başkanlığında görev yapan millî eğitim denetçileri, baş denetçi, denetçi ve denetçi yardımcısı, il millî eğitim müdürlüklerinin çatısında oluşturulmuş maarif müfettişleri başkanlıklarında görevlendirilmişlerdir. Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı ile Maarif Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliğinin yürürlüğe girmesiyle de başkan yardımcılığı, daire başkanlığına dönüştürülmüştür (TKB).

6764 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 2016 yılında yürürlüğe girmiş, bu kararnameyle “Rehberlik ve Denetim Başkanlığı” tekrardan “Teftiş Kurulu Başkanlığına” dönüştürülmüştür. Bu görevdeki Maarif müfettişleri unvanları değiştirilerek Bakanlık maarif müfettişi olarak adlandırılmıştır. Bakanlık maarif

müfettişliğine; maarif müfettişi, eğitim müfettişi, millî eğitim denetçisi ve il eğitim denetmeni unvanlarını sahip olup Bakanlık teşkilatında fiilen görevde olanlarla Bakanlık teşkilatında şube müdürü ve daha üst kadrolarda fiilen çalışanlar, millî eğitim uzmanı ve millî eğitim uzman yardımcılarında yönetmelikte belirtilen yabancı dil ve tez şartlarına sahip olanlara mülakatla atama yapılmıştır.

2017 yılı itibariyle yürürlüğe giren yönetmelikte, daire başkanlıkları yapısının başkan yardımcılığı yapısı yerine sürdürülmüş, TKB mevcut başkan, daire başkanları, görev ve çalışma merkezlerinde görevlendirilen müfettiş ve müfettiş yardımcılarında oluşturulmuştur. İlgili yönetmelikle birlikte başmüfettişliğe atanma şartları da yeniden düzenlenmiş, 2011 yılı itibariyle baş denetçiliğe, 2014 yılı itibari ile tamamen kaldırılan bu unvan getirilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin 2018 yılında gelmesiyle birlikte, TKB Bakanlığın hizmet birimleri arasında yer almıştır. TKB, Milli Eğitim Bakanının emri veya onayı üzerine Bakanlığın görev alanına giren aşağıda belirtilen konularda;

- Bakanlık personeline, Bakanlık okul ve kurumlarına, özel öğretim kurumlarına ve gerçek ve tüzel kişilere rehberlik etmek,
- Bakanlığın görev alanına giren konularda faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile gönüllü kuruluşlara, faaliyetlerinde yol gösterecek plan ve programlar oluşturmak ve rehberlik etmek,
- Bakanlık tarafından veya Bakanlığın denetiminde sunulan hizmetlerin kontrol ve denetimini ilgili birimlerle iş birliği içinde yapmak, süreç ve sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek, kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, elde edilen sonuçları rapor hâline getirerek ilgili birimlere ve kişilere iletmek,
- Bakanlık teşkilatı ve personeli ile Bakanlığın denetimi altındaki her türlü kuruluşun faaliyet ve işlemlerine ilişkin olarak, usulsüzlükleri önleyici, eğitici ve rehberlik yaklaşımını ön plana çıkaran bir anlayışla, Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde denetim, inceleme ve soruşturma iş ve işlemlerini Bakanlık Maarif Müfettişleri aracılığıyla yapmak,
- Her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ile il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinin rehberlik, işbaşında yetiştirme, denetim, değerlendirme, inceleme, araştırma ve soruşturma hizmetlerini Bakanlık maarif müfettişleri aracılığıyla yürütmek ve Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmakla görevlendirilmiştir.

1 nolu Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde değişiklik 2021 yılında yapılan değişiklik ile il milli eğitim müdürlükleri bünyesinde, her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarının rehberlik, işbaşında yetiştirme, denetim, değerlendirme, inceleme, araştırma ve soruşturma hizmetlerini yürütmek üzere eğitim müfettişi ve eğitim müfettiş yardımcısı görevlendirilmesi yönünde düzenleme yapılmıştır. 87 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle de il millî eğitim müdürlüğü bünyesinde görev yapan maarif müfettişleri unvanı ile görev yapanlar, eğitim müfettişi unvanı ile bu kadroya geçirilmiştir. Böylece okullara ve öğretmenlere yönelik rehberlik ve denetim kapasitesi güçlendirilmiştir. Ayrıca, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ve diğer mevzuat düzenlemeleriyle uyumlu olarak, Bakanlık müfettişi unvanı Bakanlık maarif müfettişi unvanı olarak değiştirilmiştir.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

En son 01 Mart 2022 tarihinde çıkarılan “Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliği” eğitim çevrelerinde çeşitli açılardan çok ciddi tartışmalara neden olmuştur. Özellikle yönetmeliğin amaçlar başlığını taşıyan 1. Maddesinin b bendinde ifade edilen Eğitim

müfettişleri ve eğitim müfettiş yardımcılarının niteliklerini, yarışma ve yeterlik sınavlarını, yetiştirilmelerini, atanmalarını, yer değiştirmelerini, görev, yetki ve sorumluluklarını, belirleyen konularda tartışmalar yoğunlaşmıştır.

Eğitim sisteminde müfettişlerin doğal kaynağı öğretmenliktir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu müfettişliği, özellikle Bakanlık müfettişliğini kariyeri için neredeyse son basamak olarak görür. Ancak bu yönetmelikte öğretmen olmayanlara da müfettiş yardımcılığına başvuru hakkı tanınması, üstelik başvuru için öğretmenlere en az 8 yıl tecrübe şartı getirilmesi, 35 yaş şartı gibi düzenlemeler daha uzun süre tartışılacağına benzemektedir. Bu nedenle öğretmen ve eğitim müfettişlerinin söz konusu yönetmelikle ilgili görüşlerinin belirlenmesi önemli görülmüştür. Yönetmeliğin yeni olması, bu yönetmelik ile ilgili çalışmaların az olması, öğretmen ve eğitim müfettişlerinin görüşlerinin belirlenmesi ile araştırmada elde edilen sonuçlarının yapılacak diğer araştırmalara ışık tutması amaçlanmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğine ilişkin müfettiş ve öğretmen görüşlerinin incelenmesine dönük olarak yapılan nitel bir çalışmadır. Araştırma için veriler, uzmanlar tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme formu yaklaşımı, görüşme sırasında analizi yapılacak soruların ve konuların listesini kapsamaktadır. Bu yaklaşım, aynı konulara yönelmek için farklı kişilerden aynı tür bilgilerin farklı bakış açısıyla toplanması için kullanılır. Araştırmacılar, görüşme esnasında soruların sırasını ve cümle yapısını değiştirerek sorabilir. Ayrıca bazı soruları derinlemesine analiz ederek katılımcılara sorabilir. Bu durum araştırmacılara zamansal esneklik sağlar. Dolayısıyla önceden sınırları belirlenmiş bir forma dayalı görüşmeler, farklı kişilerden planlı ve karşılaştırılabilir bilgi elde etmeyi mümkün kılar (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubu belirlenirken örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler ve eğitim müfettişlerin tamamı Diyarbakır ilinde kadrolu milli eğitim personeli olarak çalışmaktadır. Katılımcıların cinsiyet, eğitim durumu, kıdem gibi değişkenler açısından maksimum çeşitlilikte ve farklılıkta olmasına özen gösterilmiştir. Araştırmadaki katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

Değişken	Kod	Frekans
Cinsiyet	Kadın	9
	Erkek	11
	Toplam	20
Kıdem	6-10 arası	5
	11-16 arası	6
	16 ve üstü	9
	Toplam	20
Meslek	Eğitim Müfettişi	10
	Öğretmen	10
	Toplam	20
Eğitim Durumu	Lisans	15
	Yüksek Lisans	4
	Doktora	1
	Toplam	20

Cinsiyet değişkeni açısından Tablo1'deki veriler incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin 11'i erkek, 9'u kadındır. Öğretmenlerin eğitim durumu incelendiğinde, 15'i lisans, 4'ü yüksek lisans ve 1'i ise doktora mezunu olduğunu beyan etmiştir. Katılımcıların kıdem yılları incelendiğinde 6-10 yıl arası 5 katılımcı, 11-16 yıl arası 6 katılımcı, 16 ve üstü kıdem yılına sahip katılımcının ise 9 kişi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların 10'u Eğitim müfettişi 10' u ise resmi devlet okullarında çalışan kadrolu öğretmenlerden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada toplanan veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken, doküman incelemesi ve alan taraması yapılmıştır. Görüşme formunun hazırlanma aşamasında sorular belirlenirken, Dicle Üniversitesi'nde Eğitim Bilimleri alanında görevli iki öğretim görevlisinden destek alınmıştır. Ön uygulama ile öğretmenlere sorulacak sorular, uzman görüşüne ve eğitim müfettişlerine sunulmuş daha sonra bazı katılımcılarla ön uygulama gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan gelen geri bildirimler sonucunda görüşme formundaki sorular düzenlenmiştir. Görüşme formuna son hali verildikten sonra asıl görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Hazırlanan görüşme formu, katılımcılara yöneltilen sorular açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda;

1. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinde yer alan öğretmen kaynağından gelmeyen (hukuk, siyasal, iktisat vb.) fakülte mezunlarının yazılı sınav olmadan sadece KPSS puanlarına göre alınmasına yönelik düşünceleriniz nelerdir?
2. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinde yer alan 35 yaş koşuluna ilişkin görüşleriniz nelerdir?
3. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğindeki yarışma sınav konularına yönelik düşünceleriniz nelerdir?
4. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinde yer alan Eğitim Müfettişlerinin görev ve sorumluluklarına (rehberlik, denetim, izleme ve değerlendirme, araştırma, soruşturma vb.) ilişkin görüşleriniz nelerdir?

5. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğine ilişkin genel olarak belirtmek istediğiniz öneri ve düşünceleriniz nelerdir?

şeklinde toplam beş soru yer almaktadır. Katılımcılara konu hakkında genel olarak bilgi verildikten sonra söz konusu yönetmeliği okumaları istenmiş ve katılımcılara görüşme formları uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırma nitel araştırma yaklaşımı ile planlanmış ve tasarlanmıştır. Araştırmada “içerik analizi” yapılmıştır. Veriler dört temel aşamada analiz edilmiştir:

- 1) Verilerin kodlanması,
  - 2) Kodlanmış verilere göre temaların tespit edilmesi,
  - 3) Kodların ve temaların gözden geçirilmesi ve düzenlenmesi,
  - 4) Bulguların tanımının yapılması ve yorumlanarak analiz edilmesi (Yıldırım ve Şimşek, 2008).
- Analiz yapılırken ilk olarak yazılı formlar çözümlenmiş ve analizler gerçekleştirilmiştir. İçerik analizinde güvenilirlik oldukça önem arz etmektedir. Mümkün derecede kabul edilebilir bir güvenilirlik düzeyi elde edilmeden sağlanan ölçümler bir anlam ifade etmemektedir (Neuendorf, 2002). Nitel araştırmalarda güvenilir sonuçları yakalamak için farklı katılımcıların aynı soru metnine verdiği cevap ve kodlamaların, temalarla tutarlı olması lazımdır. Sınıflandırma iş ve işlemlerinin birden çok kişi tarafından yapılması araştırmacının güvenilirliğinin ölçülebilmesine ve bu sayede değerlendirilebilmesine imkân tanır (Weber, 1990). Dolayısıyla Miles ve Huberman'ın (1994) iç güvenilirlik için önerdiği formül, (güvenirlik=görüş birliği/görüş birliği+ görüş ayrılığı), ile iki araştırmacı arasındaki uyuma oranı 0,87 olarak bulunmuştur. Miles ve Huberman'a (1994) göre, araştırmacılar arasındaki harmoni ve uyum oranı %70 ve üzeri olduğunda çalışmanın güvenilir olduğu kabul edilebilir seviyede olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca benzer veya aynı kodlara ilişkin ifadelerin tekrarlanma sayısı (frekans değeri) tespit edilerek bu tekrarlanma sayılarının yanıtlayıcı niceliği içindeki yüzdesi hesaplanmıştır.

Araştırma için görüşleri alınan çalışma grubunun oluştururken, farklı okul ve alanlardan öğretmenlerin seçilmesine, Diyarbakır Milli Eğitim Müdürlüğünde görev yapan eğitim müfettişlerinin görüşlerinin okuyucuya direkt sunulmasına, araştırma yapanların kişisel görüş ve yorumlarını katmamasına özen gösterilmiş, katılımcıların bireysel cevaplarına yer verilerek araştırmacının dış geçerliliğinin artırılmasına çalışılmıştır. Araştırmada ortaya çıkan sonuçlar ve yorumlar katılımcılarla paylaşıldıktan sonra katılımcıların onayı alınmıştır. Araştırmacının iç geçerliliği arttırmak için, katılımcılardan onay alınması, soruların oluşturulması ve uzman görüşüne başvurulmasıyla kodlarla birlikte temaların son halinin belirlenmesi çalışmaları yapılmıştır. Araştırmacının dış güvenilirliğini arttırmak için ise, kullanılan veri toplama araçları, ham veriler, verilerin analiz için oluşturulan kodlar, notlar ve çıkarımlar, talep gelmesi halinde ya da ileride yapılacak benzer bir araştırmalar ile karşılaştırma yapılabilmesi için muhafaza edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Görüşme formunda sorulara verilen cevaplar düzenlenmiş, ortaya çıkan veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Yöneltilen sorulara verilen cevaplardan elde edilen verilerle ortak temalar belirlenmiştir. Öğretmen ve eğitim müfettişlerinin görüşleri temalara göre kodlanarak verilmiştir. Öğretmenler Ö1, Ö2, ... şeklinde, eğitim müfettişleri M1, M2, ... şeklinde kodlanmıştır.

Bulgular

Araştırma sonucunda yarı yapılandırılmış görüşme formuna verilen cevaplar doğrultusunda, elde edilen bulgular her bir soruya verilen cevaplar teker teker ele alınmak suretiyle bu kısımda açıklanmıştır.

Araştırmanın alt amaçlarından ilki Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinde yer alan öğretmen kaynağından gelmeyen (hukuk, siyasal, iktisat vb.) fakülte mezunlarının yazılı sınav olmadan sadece KPSS puanlarına göre alınmasına yönelik düşüncelere ilişkindir.

1. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinde yer alan öğretmen kaynağından gelmeyen (hukuk, siyasal, iktisat vb.) fakülte mezunlarının yazılı sınav olmadan sadece KPSS puanlarına göre alınmasına yönelik düşünceleriniz nelerdir? sorusuna verilen cevaplardan elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2. Öğretmen kaynağından gelmeyen (hukuk, siyasal, iktisat, vb) fakülte mezunlarının müfettiş olmasına ilişkin öğretmen ve eğitim müfettişlerinin görüşlerinin frekans dağılımı

Alt Kategoriler	Müfettiş Frekans	Öğretmen Frekans
Öğretmen kaynağından gelmeyenlerin müfettiş olması olumludur	0	0
Hukuk, iktisat ve muhasebe gibi bölüm mezunlarının eğitim müfettişi olmaları sakıncalıdır	10	10

Tablo 2’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmen ve eğitim müfettişlerinin tamamı öğretmen kaynaklı olmayan kişilerin müfettişlik sınavına girmesini ve müfettiş olmaması gerektiğini savunmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen ve eğitim müfettişlerinin tamamı müfettişlik sınavına eğitim mezunu olmayan kişilerin girmesini olumsuz karşıladığını belirtmiştir. Tablo 2 ‘de araştırmaya katılan eğitim müfettişlerinden tamamı müfettişlik sınavına girecek adayların öğretmen kökenli fakülte mezunu olmasının yerinde olacağına ilişkin görüş bildirmişlerdir.

Bu düşünceye ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda doğrudan alıntı şeklinde sunulmaktadır.

"Öğretmenlik kaynağından gelmeyen branş gruplarının sadece KPSS puan üstünlüğüne göre herhangi bir yazılı veya mesleki yeterlilik sınavına tabi olmadan müfettiş olması doğru değildir" (Ö1).

"Bu uygulamayı yanlış buluyorum. Bir müfettişin eğitim iç dinamiklerine hâkim olması gerekiyor. Milli Eğitim mevzuatına hâkim olması gerekiyor. KPSS bu yeterlilikleri ölçemeyeceğine göre müfettişlerin yazılı sınava alınması gerekmektedir" (Ö5).

"Öğretmen kaynağından gelmeyen fakülte mezunlarının sadece KPSS puanlarına göre alınıp yazılı sınavlara girmemesi yanlıştır. Yazılı sınavlar mesleğin gerektirdiği bazı yeterliliklerin ölçülebilmesi için gerekli bir araçtır. Ancak yapılacak olan bu sınav müfettiş yeterliliklerini ölçebilecek nitelikte ve kapsamda olmalıdır" (Ö6)

Araştırmaya katılan öğretmen ve eğitim müfettişlerinin tamamına yakını, eğitim fakültesinden mezun olmayan diğer fakülte mezunlarının müfettiş olmalarının yanlış olduğunu, müfettiş olacakların görev tanımlarının net bir şekilde belirtilmesi gerektiği görüşünü belirtmişlerdir. "Mezuniyet alanları ile ilgili iş ve işlemleri yapacaklarsa KPSS yeterli değildir" görüşü ile "Eğitim tüm yönleriyle iş ve işlemleri yapmaları gerekiyorsa yazılı sınava tabi tutulmalıdırlar" görüşü baskın fikirler arasında olmuştur.

2. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinde yer alan 35 yaş koşuluna ilişkin görüşleriniz nelerdir? sorusuna yönelik sorulan soruya ilişkin görüşler aşağıda Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinde yer alan 35 yaş koşuluna ilişkin öğretmen ve eğitim müfettişlerinin görüşlerine ilişkin frekans dağılımı

Alt Kategoriler	Müfettiş Frekans	Öğretmen Frekans
35 yaş şartı adil değildir, müfettişlerin yaşça daha tecrübeli kişilerden seçilmesi gerekir	9	10
Olumludur yeni mezunlara şans verilmelidir	1	0

Öğretmenlerin ve eğitim müfettişlerinin tamamına yakını, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinde yer alan 35 yaş koşuluna ilişkin görüşlerini belirtirken yaş şartının adil olmadığını ve bu yüzden yaş şartının eğitim müfettişi seçiminde kaldırılması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Tablo 3’te görüşlerin iki alt kategoride toplandığı görülmektedir. Öğretmenlerin f = (10) Eğitim müfettişlerinin ise tamamına yakını f = (9) yaş şartının 35 ile sınırlandırılmasının tecrübeli öğretmenlerin müfettişliğinin önünü kapatacağını ve birçok deneyimli öğretmene haksızlık olacağına dair fikir belirtmişlerdir. “Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinde yer alan 35 yaş koşuluna ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik sorulan soruya ilişkin görüşlere yönelik öğretmen ve eğitim müfettişlerinin görüşleri doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmaktadır.

"Eğitim müfettişliği için alım 40 yaşından önce olmamalıdır. Daha önceki yönetmeliklerde yer alan yüksek lisans mezunu ve 3 yıllık hizmeti olan öğretmenler arasından ilköğretim müfettiş yardımcılığı alımı yapılmıştır. Bu da birlikte çalışıldığında sorunlara neden olmuştur. Her açıdan 40 yaşından önceki yaşlardan müfettiş alımı yapılmamalıdır." (M3).

"Doğru bulmuyorum, üzerinde çalışılmalı. Tecrübelerden/deneyimlerden yararlanılmalı." (M4).

"8 yıllık öğretmenlik koşulu ve 35 yaş sınırı tezatlık içermektedir. Deneyimli öğretmen müfettiş olmalı deniyorsa, 35 yaş sınırının kaldırılması gerekir. Bu şekilde öğretmenler en fazla 2-3 kez müfettişlik için başvuru yapabilir" (M5).

"Herhangi bir konuda karar alındığında olayın psikolojik, sosyolojik gerekçelerinin açık bir biçimde sunulması gerekir. 35 yaş koşulunun mantığını kavramak gerçekten çok zor. Eğitim öğretim alanında tecrübe sahibi olamamış bireylerin tercih edilmesi hangi mantığa uygundur? İnsan yapısal olarak 35-40 yaşlarında yeni yeni olgunluğa ulaşmışken daha tecrübe ve yapısal bakımdan belirli bir olgunluk seviyesine ulaşmamış kişilerin tercih edilmesini açık bir hata olarak görüyorum. Alınmış kararların eğitim konusunda uzman psikologlara, sosyologlara danışılmadan alındığı şüphesi oluşmaktadır." (M6).

"Eğitim müfettişleri için yönetmelikte geçen 35 yaş kıstasının herhangi bir mantığı bulunmayıp bu durum meslekte 8 yılını dolduran ancak 35 yaşını doldurmayan birçok adayı mağdur ediyor" (Ö1).

"35 yaş koşulunun yanlış bir uygulama olduğunu düşünüyorum. Sınav her yıl yapılmadığından 35 yaşını geçenler için bir mağduriyet yarattığı aşikârdır. Yaş sınırının esnetilmesi gerektiğini düşünüyorum" (Ö2).

"Müfettiş olacak kişinin eğitimin tüm kademelerinde görev alması gerektirdiğini düşündüğüm için bu görevleri yapabilmek için en az 15-20 yıllık görev süresi gerektirdiğinden dolayı bu"

tecrübeye sahip olmak için en az 40 yaşına gelmeyi gerektirir. 35 yaş sınırı tecrübesiz kişilerin atanmasına neden olacağını düşünüyorum “ (Ö3).

“Müfettişlik sınavlarında mesleki deneyim sahibi insanlara şans verilmeli ve yaş sınırlaması kaldırılmalı. Bazı görevleri deneyim ve olgunluk gerektirir. Müfettişlik görevinin de böyle olduğunu düşünüyorum. ” (Ö4).

“35 yaş koşulu uygun değildir. Eğitim fakültesini bitirip 8 yıl hizmeti bulunan bir mezun bu sınava girme hakkı elinden(35 yaşından büyük olduğu) alınabilir. ” (Ö5).

“24 yaşında öğretmenliğe başlayan biri 8 yıl sonra 32 yaşında olacaktır. Bu durumda sadece 3 yıl başvuru hakkı olacaktır. Bir öğretmenin tecrübesinin ne kadar çok olursa o kadar iyi olacağı kanaatindeyim. Bu nedenle 35 yaş koşulunun pek mantıklı olmadığı görüşümdedir. ” (Ö6).

“35 yaş şartı çok da mantıklı değil. Geç atanan öğretmen arkadaşlar müfettiş olmak isteyince yaş takılacaklardır” (Ö7).

“35 yaş uygulamasını doğru bulmuyorum. Çünkü 8 yıl uygulamasından sonra eğitim müfettişi olmak isteyenler bu yaş dışında kalabilirler” (Ö8).

“Ben deneyim arttıkça öğretmenliğin işleyişinin, öğretmenlik mesleğine dair görüşün daha fazla olacağına inanıyorum. O nedenle 35 yaş sınırını doğru bulmuyorum. ” (Ö9).

“Geç göreve başlayan(geç atanan) öğretmenler için sorun oluşturması eğitim müfettişliği görevini layığıyla yerine getirebilecek öğretmenler için sorun oluşturmaktadır ” (Ö10).

“Liyakate uygun olmalı, yaş sınırlaması koşulunu uygun bulmuyorum. ” (M1).

“Geç mesleğe atanan kişiler için olumsuz bir durumdur. Bu konu dava konusu olabilir. ” (M2).

“Hak eden kişiler için yaş bir engel olmamalıdır” (M3).

“Yönetmelikler hakkında bilgim yoktur” (M4).

“35 yaş üstü öğretmenlerin seçilebilmesi gerekir” (M5).

Araştırmaya katılan öğretmen ve eğitim müfettişlerinin görüşleri incelendiğinde sadece bir müfettişin (M3), 35 yaş şartına olumlu yaklaştığı diğer öğretmen ve müfettişlerin 35 yaş şartını olumlu bulmadıklarını belirten baskın görüşlerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin çoğunluğu 35 yaş şartının, eğitim alanında mesleki deneyime sahip, eğitim müfettişi olmayı bekleyen 35 yaş üstü birçok öğretmene haksızlık olacağını ve bu olayın yargıdan dönebileceğini belirtmişlerdir. Bunların yanı sıra deneyim arttıkça eğitim işleyişinin sağlıklı bir şekilde değerlendirilebileceği ve bunun Türk eğitim sistemine olumlu yansımaları içeren deneyimli öğretmenlerin eğitim müfettişi olmalarının önünün açılması gerektiğini belirtmişlerdir.

3. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğindeki yarışma sınav konularına yönelik düşünceleriniz nelerdir? sorusu araştırmaya katılan öğretmen ve eğitim müfettişlerine sorulduğunda verilen cevaplardan iki alt kategorinin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu alt kategoriler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğindeki yarışma sınav konularına yönelik öğretmen ve müfettiş görüşlerine ilişkin frekans dağılımı

Alt Kategoriler	Müfettiş Frekans	Öğretmen Frekans
Eğitim ve öğretmenlik alan bilgisi dışında soruların sorulmasını yanlış buluyorum.	3	9
Eğitim fakültesi yani öğretmenlik mezunu olmayanlara eşitliliği sağlamak için farklı sorular sorulmasını doğru bulmuyorum.	2	6

Eğitim müfettişleri sınavında sorulacak sınav konularının eğitim bilimleri mevzuat ve öğretmenlik alan bilgisi dışında, soruluyor olması ve hukuk iktisat işletme gibi öğretmenlik mesleğiyle iç içe olmayan branş ve bölümlerden mezun olan kişilerinde eğitim müfettişliği sınavına girebiliyor olması öğretmenlere ve mevcut görevde olan eğitim müfettişlerine sorulmuş, alınan cevaplar şu şekildedir. Öğretmen kökenli bir müfettiş adayının sınava girdiği eğitim ve öğretmenlik alan bilgisi sınavının uygulanması doğru bir uygulama olarak görülse de Hukuk, iktisat, işletme gibi öğretmenlik alanına uzak bölüm mezunlarının müfettiş adayı olarak sınava girmesi halinde onlar için sınav konularının değişip branşlarına göre soruların sorulmasının yanlış bulunması dolayısıyla eğitim fakültesi mezunları dışında kişilerin sınavı kazanarak öğretmenleri denetlemelerinin çok yanlış bir karar olduğu öğretmenlerce defalarca vurgulanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin en fazla vurguladıkları görüş “Öğretmenlik eğitimi almamış müfettişlerin yeni uygulamada öğretmenleri denetleyecek olmasının yanlış olduğu” görüşüdür (f/9). Öğretmenlerin ve görevdeki eğitim müfettişlerinin görüşleri incelendiğinde, fikir birliği içindeki ifadeleri göze çarpmaktadır. Farklı bölüm mezunlarının eğitim müfettişi olmasının öğretmenlik mevzuatına uymadığı ve uzun dönemde faydalı olamayacağı aşikârdır. Hukuk, iktisat işletme gibi eğitim dışı bölüm mezunlarının öğretmenlerin istek ve ihtiyaçlarına yabancı kalabileceği gibi eğitimin içinden gelmedikleri sebebiyle öğretmen ve öğrencileri bu kısa sürede tanıyamayacak bundan ötürü sadece evraklar üzerinde yoğunlaşacaklardır. Bu düşünceye ilişkin öğretmen ve eğitim müfettişi ifadeleri aşağıda alıntı şeklinde sunulmaktadır.

“Konu dağılımında bile eğitimi merdiven altına atılmış olarak görmek üzücü bir durumdur. Sanki eğitim müfettişi değil de muhasebeci seçiliyor izlenimini vermektedir. Eğitimi katletmekten başka bir amaç görmediğim bu koşullardan vazgeçilmesi gerektiğini düşünüyorum. Eğitim kalitesini ciddi anlamda düşürecek durumlarla karşı karşıyayız. Böyle bir ortamda bu koşulların ve seçme sınav konularının içeriği eğitimdeki yarayı daha da kötü bir hale getirir” (M6).

“Farklı lisans mezunu kişiler birbirinden farklı alanlarda sınava girip hepsinin MEB müfettişi olmak için farklı alanlarda sınava tabi tutulması son derece tutarsızdır “ (M5).

“Eğitim müfettişleri yönetmeliğindeki yarış sınav konuları eğitimle uzaktan yakına bir ilişkisi olmadığı gibi bu kriterleri taşıyanların öğretmenleri denetlemesi ve öğretmenleri mesleki alanda rehberlik etmesi öğretmenlik mesleğine saygısızlıktır“ (Ö1).

“Sınav konularının dağılımını doğru bulmuyorum. Eğitimle ilgili konuların eksikliği göze çarpıyor. Eğitimle ilgili konularsa deneyim ve bilgi sahibi olmalarına bile gerek duyulmadan, öğretmenleri denetlemeleri ve rehberlik yapmaları ne kadar doğru olur bilemem. Öğretmenlik mesleği için büyük bir eksiklik” (Ö2).

Araştırmaya katılan öğretmen ve eğitim müfettişlerinin görüşleri doğrultusunda müfettişlik

sınav konularının eğitim ve öğretmenlik alan bilgisi dışından da sorulabiliyor olmasının öğretmenlik mesleğine saygısızlık olacağı görüşü hâkimdir. Dolayısıyla Hukuk İşletme Muhasebe gibi öğretmenlik kaynağından gelmeyenlerin bu sınava girmeleri ve başarılı olmaları halinde eğitimcileri teftiş edecek olmalarının öğretmen idareci ve mevcut müfettişler arasında rahatsızlık uyandırmaktadır. Öğretmenlerin vurguladıkları bir diğer görüş ise “Eğitim fakültesi mezunu olmayan bir müfettişin sınavda başarılı olması halinde öğretmenleri nasıl denetleyeceği konusunda ortaya çıkacak sorunlar” ile ilgili görüşüdür. Bu görüşü destekleyen öğretmen görüşü aşağıdaki gibidir;

“Eğitim müfettişliği yarışma sınav konuları öğretmenlik mesleğini ölçebilecek konulardan seçilmelidir. Kendi alanları ile ilgili sınav soruları sorulmalıdır. Yarışma sınav konularına baktığımızda öğretmenlik(eğitim) fakültelerinde okuduğumuz derslerin çok küçük bir kısmı yer almaktadır. Bir müfettişin öğretmenleri denetleyeceğini göz önünde bulundurursak ölçme değerlendirme, Atatürk ilke ve inkılapları ile genel kültür dersleri dışında kalan konuların çok da bağlantılı olmadığı kanaatindeyim” (Ö6).

Araştırmaya katılan öğretmen ve eğitim müfettişlerinin vurguladığı bir diğer görüşte farklı alan mezunları için sınav konularının eğitim ve alan bilgisi azaltılıp hukuk işletme iktisat gibi eğitimden uzak konulara sınava dâhil edilmesinin gelecekte işe başlayacak müfettişlerin eğitimden anlamayan işin ehli olmayan kişilerin eğitimi kötüye sürükleyebileceği endişesidir. Bu görüşü destekleyen müfettiş görüşü aşağıdaki gibidir;

“Konu dağılımında bile eğitimi merdiven altına atılmış olarak görmek üzücü bir durumdur. Sanki eğitim müfettişi değil de muhasebeci seçiliyor izlenimini vermektedir. Eğitimi katletmekten başka bir amaç görmediğim bu koşullardan vazgeçilmesi gerektiğini düşünüyorum. Eğitim kalitesini ciddi anlamda düşürecek durumlarla karşı karşıyayız. Böyle bir ortamda bu koşulların ve seçme sınav konularının içeriği eğitimdeki yarayı daha da kötü bir hale getirir” (M6).

4- Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinde yer alan eğitim müfettişlerinin görev ve sorumluluklarına (rehberlik, denetim, izleme ve değerlendirme, araştırma, soruşturma vb.) ilişkin görüşleriniz nelerdir? sorusuna katılımcıların görüşlerine göre ortaya çıkan olumlu özellikler alt başlıklar halinde gruplandırılmış ve Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinde yer alan eğitim müfettişlerinin görev ve sorumluluklarına (rehberlik, denetim, izleme ve değerlendirme, araştırma, soruşturma vb.) ilişkin görüşlerin frekans dağılımı

Alt Kategoriler	Müfettiş Frekans	Öğretmen Frekans
Rehberlik, izleme ve araştırma görevlerinin denetlemeden ayrılması gereklidir.	6	9
Müfettişe gerek yoktur okul idaresi denetleme yapabilir.	4	1

Öğretmen ve eğitim müfettişlerinin bu soruya verdikleri cevaplar ışığında, öğretmenlerin ve müfettişlerin ortak bir paydada bulunduğu görüş, rehberlik, izleme ve araştırma görevlerinin denetleme görevinden ayrılması gerektiği görüşüdür. Öğretmenlerin ifadeleri incelendiğinde denetlemenin müfettişler tarafından yapılıyor olmasının öğretmenleri gerdiğini ve oluşan

gergin ortamın, eğitimi rahat alanlar olmaktan çıkarabileceği görüşüdür. Bu yüzden denetleme, izleme ve rehberlik gibi görevlerin okul idarecileri tarafından yapılması gerektiği görüşü belirtilmiştir. Bazı öğretmenlerde (Ö1,Ö3,Ö6) sadece soruşturmaların müfettişler tarafından yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Okul müdürü tarafından yapılan öğretmen teftişine ilişkin görüşlere bakıldığında olumlu görüşler ön plana çıkmaktadır. Öğretmenlerin tamamının müdürün öğretmeni daha iyi tanıdığını, öğretmenlerle daha iyi iletişim kurduğunu ve öğretmenin yıl içindeki çalışma performansını kapsamlı bir şekilde değerlendirdiğini düşündükleri görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu, "Müdürler, öğretmeni ve öğrencileri daha iyi tanır, öğretmenlerle daha iyi iletişim kurar ve öğretmenlerin bir yıllık performansını kapsamlı bir şekilde değerlendirir" görüşünü vurgulamıştır. Öğretmenlerin okul müdürü tarafından denetlenmesinin olumlu yönlerine ilişkin öğretmen görüşlerine bakıldığında, aynı eğitim kurumunda uzun süre çalışmış olmanın getirdiği özelliklerin ortaya çıktığı görülmektedir.

Bazı öğretmenler (Ö1,Ö3,Ö5,..) teftişi müdürün yapmasını gerektiğini düşünmektedir. Bunun temel nedeni ise müdürleri ile birlikte çalışma sürelerinin uzun olduğundan, birbirlerini ve müdürlerin öğretmenleri daha iyi tanıdıklarıdır. Bu sayede müdürler, öğretmenlere daha kolay ulaşabilir ve teftiş görevlerini daha iyi yerine getirebilirler. Öğretmen denetiminin okul müdürleri tarafından yapılması gerektiğini vurgulayan öğretmenlerin (Ö1, Ö3, Ö5) vurguladıkları bir diğer önemli nokta da iletişimin uzun vadeli ve ayrıntılı olması düşüncesidir. Performans değerlendirmede sürecin önemi vurgulanmakta ve öğretmen denetiminde dikkate alınması gereken sınıf, okul ve çevre faktörlerine dikkat çekilmektedir. Ayrıntılı gözlem imkanına önem veren öğretmenler (Ö7, Ö8) denetim sonuçlarını kısa sürede almanın ve çözüme yönelik adımlar atmanın önemini vurgulamaktadır. Aşağıda bu düşünceye sahip bazı öğretmenlerin görüşleri yer almaktadır.

"Eğitim müfettişlerinin araştırma ve soruşturma konularında görev almaları gereklidir. Ancak denetim konusunda eğitimciyi daha iyi tanıyan birinin değerlendirmesi doğru olacaktır" (Ö8).

"Öğretmenler açısından, müfettişlerin rehberlik boyutunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle diğer görev alanlarıyla birlikte bu boyutun daha öne çıkması gerekir. Çünkü işbaşında denetim strese sebep oluyor ama rehberlik ise yol göstermesi açısından kolaylık sağlıyor" (Ö9).

"Eğitim müfettişlerinin sorumluluklarının rehberlik, işbaşında yetiştirme, denetim izleme ve değerlendirme, araştırma, inceleme olarak çok kapsamlı olarak tanımlanırken müfettişlerin bu görevi yerine getirirken rehberlikten çok denetim boyutunda teftiş yaptıklarını görmekteyiz. Bu da göreve yeni başlayan bir öğretmenin yaşadığı, yaşayacağı büyük bir korku olarak öne çıkmaktadır" (Ö6).

"Müfettişler genellikle denetlemek için geldiklerinden öğretmenler üzerinde korku oluşturmaktadırlar. Denetlemek dışında rehberlik de yapabilirler" (Ö7).

"Eğitim müfettişleri öğretmenlerin denetlenmesi ve izlenmesi koşulları dışında soruşturma, araştırma gibi konularda fikir beyan edebilmelidirler. Sadece öğretmenler üzerinde baskı oluşturacak denetim olayının eğitim müfettişlerine değil okul idaresi, veli ve öğretmenler tarafından yapılmalıdır" (Ö5).

Öğretmenlerin değerlendirmesi ve yönlendirmesi ile birlikte sorunlara çözüm olabilecek önerilerin hazırlandığı aşamada okul müdürünün değerlendirmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Kontrol görevinin kurum içinden bir yetkili tarafından yerine getirilmesinin yakın iletişim ve süreç bazında değerlendirme açısından önemli olduğu ve bu iki önemli şeyin

düzen ve objektifliği sağladığı tespit edilmiştir. Okul müdürlerinin yüz yüze iletişime dayalı teftiş görevinin performansın adil bir şekilde değerlendirilmesi için önemli olması anlaşılır bir durumdur çünkü belgelere dayalı ve birkaç ders boyunca yapılacak bir teftişin objektifliği sağlayamayacağı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden az da olsa bazıları “müfettişlerin yapacağı teftiş denetim araştırma ve izleme görevlerinin olumsuz yönleri yoktur” görüşündedir (f/2). Bu görüşe sahip öğretmenlerin görüşleri aşağıda yer aldığı gibi doğrudan alıntı şeklinde sunulmuştur.

“Müfettiş sayısı az olduğundan rehberlik ve denetim faaliyetleri sınırlı kalmaktadır. Dolayısıyla müfettişlerin sayısını daha fazla arttırmalı ya da yüklerinin azaltılması gerekiyor. Ayrıca rehberlikten çok denetim boyutunun öne çıktığını görüyoruz” (Ö2).

Araştırmaya katılan müfettişlerin vurguladıkları bir görüş “denetleme ve rehberlik gibi alanlarda yapılacak teftişlerin gerekliliği” görüşüdür (f/4). Bu düşünceye ilişkin bazı müfettiş görüşleri aşağıda yer aldığı gibi doğrudan alıntı şeklinde sunulmuştur.

“Yine 3. maddede yer alan değerlendirmeler söz konusu alanın uzmanları, akademisyenler ve paydaşların görüş ve eleştirileri dikkate alınarak yapılmalıdır” (M4).

“Ne yazık ki eğitim müfettişleri dendiğinde çoğu öğretmen sadece denetim merkezli hareket eden müfettişi anımsıyor. Oysaki rehberlik izleme araştırma vb. görevleri de bulunuyor” (M5).

5. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğine ilişkin genel olarak belirtmek istediğiniz öneri ve düşünceleriniz nelerdir? sorusuna ilişkin eğitim müfettişleri ve öğretmenlerin görüşleri aşağıda Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğine ilişkin genel olarak belirtmek istediğiniz öneri ve düşüncelerin temalara gör frekans dağılımı

Alt Kategoriler	Müfettiş Frekans	Öğretmen Frekans
Tekrar yapılandırılmalıdır(mevcut hali tutarsız ve eksiktir)	7	5
Öğretmen yanlısı şekle büründürülmelidir(35 yaş şartı kalkmalı ve sadece eğitim mezunlarının müfettiş olabilmesi vb.)	3	5

“Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğine ilişkin genel olarak belirtmek istediğiniz öneri ve düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna öğretmen ve Eğitim müfettişlerinin verdiği cevaplar incelendiğinde yönetmenliğe genel olarak eleştirel yaklaşıldığı tespit edilmiştir. Özellikle öğretmenlerin (f:8) yönetmeliğin mevcut haliyle işlevsel olmadığını tekrar yapılandırılması gerektiği yönündeki görüşleri göze çarpmaktadır. Eğitim müfettişlerinin beyan ettikleri görüşler incelendiğinde öğretmen ve eğitim yanlısı görüşlerin ön planda olduğu görülmüştür. Verilen cevaplarda yönetmenliğin eleştirildiği ve eğitim mezunu olmayanların eğitim müfettişi olmaması gerektiği ayrıca müfettişlik başvurularında 35 yaş şartının kaldırılıp deneyimli ve eğitime yıllarını vermiş yaş almış öğretmenlerinde müfettişliğe başvurmalarının uygun olacağı görüşünü belirtmişlerdir. Bu görüşe sahip öğretmenlerin görüşleri aşağıda yer aldığı gibi doğrudan alıntı şeklinde sunulmuştur.

“Rehberlik, denetim ve izleme, çalışma verimliliğinin artırılması açısından eğitim müfettişliğinin gerekliliğine inanıyorum” (M1).

“Keşke bu konuma getirilecek kimseler öğretmen tabanlı olsa” (M2).

“Müfettişler öğretmenlik mesleğinden gelenler olmalı” (M3).

“Bu konuda fikrim yok” (M4).

“Eğitim müfettişleri öğretmenlerden seçilmelidir” (M5).

“Yönetmeliğin tutulur hiçbir yanı yoktur. Baştan sona uygunsuz koşullara sahiptir. Bu yönetmeliğin uygulanması eğitim camiasının değerini kalitesini düşürür. Eğitim müfettişlerinin eğitim fakültelerinden mezun olmuş ve uzun süre sahada fiili olarak görev yapmış eğitimcilerden seçilmesi gerektiğini savunmaktayım” (M6).

“Uygulamada yeri olmayan mevzuatlara da yer verilmiş, sınırların belirlenmiş olması iyi olmamıştır” (M10).

“Öncelikle öğretmen kaynağından gelen kişilerin yine mesleki yeterlilik ölçütlerine uygun olarak hazırlanan sınavlarda başarılı olmuş kişilerce yürütülmesi gerektiğini düşünüyorum” (Ö1).

“Yaş sınırı yükseltilmeli. Diğer alan mezunlarında sınava girme zorunluluğu getirilmelidir. Eğitim yönetiminden yüksek lisans ve doktora yapanlara öncelik tanınmalıdır” (Ö2).

“Yaş sınırının 40 yaş olması, Müfettişlik sınavı için en az 4 yıl idarecilik yapma şartının olması, Meslek dışındaki kişilerin atanmaması gerektiği, Rehberlik ve denetimin ayrı birimlere ayrılması gerektiğini düşünüyorum” (Ö3).

“Özel alan bilgileri sınavlarda daha fazla sorulmalı. Denetim olayı eğitim müfettişlerine değil öğretmenin yaptıklarını gören kişiler tarafından yapılmalıdır” (Ö5).

“Bir öğretmen olarak teftişin(denetleme-rehberlik-yetiştirme) öğretmenlik alanında yeterli tecrübe ve birikime sahip, bu alandan mezun olmuş müfettişler tarafından ve 35 yaş koşulunun olmadığı bir şekilde yapılması görüşündeyim. Öğretmenin psiko-sosyal duygusal bütün yönlerini en iyi şekilde yaşayan, tanıyan, bilen biri tarafından denetlenmek daha verimli ve faydalı olacaktır” (Ö6).

“Bir öğretmen olarak müfettişlerin öğretmenlikte belirli bir süre görev yapmış, tecrübe sahibi ve yeterli birikime sahip, bu alanda mezun olmuş ve 35 yaş şartının olmadığı bir şekilde yapılması görüşündeyim” (Ö7).

“35 sınırı kaldırılmalı. İsteyen herkes sınava başvurmalı. Sınav konularına özel alan ve eğitim konularına ağırlık verilmeli Eğitim müfettişlerinin öğretmenlerden seçilmesi daha doğru olur” (Ö8).

“Eğitim yönetimi alanında lisansüstü eğitim yapan öğretmenlere, eğitim müfettişliğine geçiş konusunda kolaylık sağlanmalı” (Ö9).

“Kâğıt israfı önlenmelidir, dijital teknoloji çağında belgeler e-mail, usd gibi araçlarda saklanmalıdır” (Ö10).

Araştırmaya katılan öğretmen ve müfettişlerin eleştirel yaklaştığı milli eğitim müfettişlik yönetmeliğinin eksiklik ve sıkıntılarında oldukça fazla söz edilmesi sürecin ilerleyen yıllarda sağlıklı yürüyemeyeceğini göstermektedir.

Sonuç ve Tartışma

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğine İlişkin Müfettiş ve Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla öğretmen ve müfettişlere beş soru yöneltilmiştir.

“Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinde yer alan öğretmen kaynağından gelmeyen (hukuk, siyasal, iktisat vb.) fakülte mezunlarının yazılı sınav olmadan sadece KPSS puanlarına göre alınmasına yönelik düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna verilen cevapların iki farklı alt kategoride toplandığı görülmüştür. Bu kategorilerin; öğretmen kaynağından gelmeyenlerin eğitim müfettişi olmasının sakıncalı olarak görülmesi ve öğretmen olmayanların eğitim müfettişi olmasının sakıncalı görülmemesi, alt kategorisi altında toplanmıştır. Araştırmaya katılan 20 katılımcının yarı yapılandırılmış görüşme formuna verdiği cevaplar incelendiğinde öğretmen olmayan, hukuk, iktisat, muhasebe vb. alan mezunlarının müfettişlik sınavına kabul edilerek sınavda onlara uygun sorular sorulması ve böylelikle bu bölüm mezunlarının eğitim müfettişi olması yolunun açılmasının sakıncalı bulunması yönündedir. Araştırmaya katılan sadece bir müfettiş görüşünde ise eğitim dışındaki bölüm mezunlarına müfettiş olma hakkını tanıyan bu sınav olumlu görmüştür. Sınavın geçerliliğinin sorgulanması gerektiği bir algı oluşmuş ve öğretmenler arasında bu durum rahatsızlık uyandırmıştır. Bu konuda EYEDDER (Eğitim Yöneticileri ve Eğitim Denetçileri Derneği) bu sonuca benzer sonuçları tespit etmiş ve iptali için yargı yoluna başvurulduğunu ifade etmiştir. EYEDDER bildirisinde Yönetmelikte sözü edilen “hukuk, siyasal, iktisat fakülteleri ile bunlara yurt içi ve yurt dışında denkliği kabul edilen” ifadesinin yanlış olduğunu vurgulayarak, bu ifadenin 4 yıllık tüm yükseköğretim kurumu mezunlarının başvurusu şekline dönüşebileceğini vurgulamıştır. Bu durumda bir yandan henüz öğretmen olarak atanamamış olan kişiler eğitim müfettişliği için başvuru hakkına sahip olurken, diğer yandan eğitim formasyonu ile uzaktan yakından alakası olmayan iktisattan işletmeye, ilahiyattan güzel sanatlara tüm üniversite mezunları için eğitim müfettişliği yolu açılmış olacaktır (EYEDDER, 2022).

“Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinde yer alan 35 yaş koşuluna ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar iki alt kategoride toplanmıştır. Bunlar; “35 yaş şartı adil değildir, müfettişlerin yaşça daha tecrübeli kişilerden seçilmesi gerekir” görüşünün öğretmen ve müfettişler arasında görüş birliği sağladığı tespit edilmiştir. Ayrıca 35 yaş şartının getirilmesinin tecrübesiz kişilerin eğitim denetmeni olmasının yolunu açtığını ve yaşı daha genç bir müfettişin yaşça büyük öğretmenleri teftiş edip rehberlik yapmasının eğitimde bazı rahatsızlıklara neden olabileceği görüşü hâkim olmuştur. Gelecek yıllarda öğretmen olmayan, eğitimin içinden gelmeyen hukuk işletme iktisat muhasebe gibi bölüm mezunlarının da müfettiş olmasının yaş olarak deneyimsiz sayılabilecek 35 yaş şartıyla birleştiğinde durumun vahim bir hal alacağı belirtilmiştir. Eğitim müfettişlerinin olgun, kendi alanında tecrübeli ve öğretmenlik mesleğini icra etmiş kişilerden seçilmesi görüşü ağır basmaktadır. Öğretmenlerden alınan görüşler incelendiğinde, eğitim müfettişlerinin bilgi veren, yönlendiren, rehberlik yapan ve müdürleri yönetim konusunda dengeleyici rolü öne çıkmaktadır. Okul müdürlerinin gözden kaçırdığı konularda, kurum içinden olamayan bir uzmanın rehberliğinde sorunların çözülmesi ve hataların asgari düzeye indirgenmesinde müfettişlere büyük bir görev düşmektedir. Tecrübelerini paylaşmaları, öğretmenlik mesleğinin gelişmesine katkı sunacaktır. Rehberliği merkeze alarak yürütülecek teftişler ile birlikte öğretmenlerin görev ve sorumluluklarını daha dikkatli yapacağı, özenli çalışabileceği ve görevini yerine getirirken hazırlık yapabileceği konularında eğitim müfettişlerinden destek beklenmektedir. Bu görüşe ile ilgili öğretmenlerin görüşleri aşağıdaki gibidir.

“Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğindeki yarışma sınav konularına yönelik düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar iki alt kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler; “Eğitim ve öğretmenlik alan bilgisi dışında soruların sorulmasını yanlış buluyorum ve öğretmen kaynağından gelmeyenlerle eşitliği sağlamak için farklı sınav konularının

sorulmasını doğru bulmuyorum. Şeklinde. Bu iki kategorinin aynı amaca hizmet eden cevaplar barındırması nedeniyle öğretmen ve müfettişlerin verdikleri cevaplarda aynı kategoridedir. Araştırmanın beşinci ve son sorusunda belirtilen eğitim müfettişleri yönetmeliğine dair görüş ve düşünceleriniz nedir sorusuna öğretmen ve müfettişlerin tamamının eleştirel yaklaşması hazırlanan yönetmeliğin eleştiri süzgecinden geçirilmeden hazırlandığını göstermektedir bu sebeple araştırmada görüşleri alınan katılımcıların serzenişte bulunduğu konuların düzenlenerek bir süzgeçten geçirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Yapılan araştırma kapsamında, Türk Eğitim Sistemi'nde eğitim müfettişi yönetmeliği, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de 31765 sayılı Kanun ile 01.03.2022 tarihinde yapılan değişiklik öncesinde asıl unsur olan eğitim müfettişlerinin yaptığı uygulamalar, öğretmenlerce olumlu bulunmamaktadır. Bu çalışmada eğitim müfettişlerinin yaptığı öğretmen teftişlerine yönelik eleştirilerin yapıldığı ve bazı aksaklıkları olmasına rağmen müdürler tarafından yapılan teftişin ön plana çıkarıldığı en önemli bir husustur. Objektiflik kaygısı taşınmasına rağmen var olan teftiş anlayışına göre öğretmenlerin kendilerine yakın gördüğü müdürlerin değerlendirme yapması, süreç değerlendirmesi ve performanslarının daha yakından izlenmesi yönünden daha fazla tercih edilmektedir.

Milli eğitim bakanlığı eğitim müfettişleri yönetmeliğine dair görüş bildiren öğretmen ve eğitim müfettişlerinin fikirleri arasında, yeni yönetmeliğin eksik tarafları gündeme getirilmiştir. Sorulara verilen açık uçlu cevapların temel fikri müfettişlik seçme sınavı sınavın içeriği sınavın kapsamına görüşlerin eleştirel bir şekilde gündeme geliyor olmasının yönetmeliğin eksik tarafları arasında gösterilebilmektedir. Ayrıca belirtilen görüşler arasında müfettişlerin sadece denetleme ve teftiş yapmasının öğretmenler tarafından daha güzel karşılanacağını rehberlik izleme değerlendirme gibi işlerin okul idarecileri tarafından yapılması görüşü ağır basmaktadır. Öğretmen ve Eğitim müfettişlerinin bu gerekçeleri araştırmanın temel bulguları arasında sayılabilir. Yeşil (2018) tarafından yapılan araştırmada, öğretmenler müdürlerinin yaptığı ders denetiminin kendilerine daha fazla katkı sağladığı görüşünde oldukları belirtmişlerdir.

Alanyazında işbirliği, grup dinamikleri, demokrasi ve öğretimi geliştirme gibi olumlu değerlendirilebilecek ifadeler bulunsa da öğretmenlerin bu süreçte kendilerini yalnız ve kuskün hissettikleri tespit edilmiştir. Denetimin rehberlik işlevinin bir yönü de değişime ayak uydurmayı sağlamasıdır. Toplumların dolayısıyla toplumların gereksinimlerinin çok hızlı bir şekilde değişmesi eğitim sistemlerinin de dinamik bir yapıda olmasını gerektirmektedir. Aydın (2014), "okullarda öğrenilen bilgi ve kazanılan beceriler hızlı değişmeler karşısında güncelliklerini koruyamamakta ve çok çabuk eskimektedir. Bu olgu her meslek dalında olduğu gibi, öğretmenlikte de sürekli kendini yenilemeyi zorunlu kılmaktadır. Böyle bir toplumsal olgu ile karşı karşıya kalan öğretmenlerin kendi başlarına bırakılmamaları gerekir" ifadesinde denetimin bu yönünü vurgulamıştır (Aydın, 2014).

Okul müdürlerinin teftiş faaliyetlerinin sonuç odaklı ve genellikle belgeye dayalı teftişi engelleyebileceği yönündeki görüşleri, program geliştirme, personel geliştirme, uygulama gibi çalışmalarını ilerletebilir görüşleri ön plana çıkmıştır.

Tanım ve rol karmaşasının, önceden belirlenmiş kurallara uymanın ve davranışa dayalı biçimlerin değerlendirilmesinin egemen olduğu eski teftiş anlayışının hem Türkiye'de hem de dünyanın başka yerlerinde eleştiriliyor olması önemli olmakla birlikte, eleştirmek için geç kalınmıştır (Oliva & Pawlas, 2004). En doğru ifade ile "Mesleklerini daha iyi yapabilmeleri için öğretmenlere ve okul personeline yardımcı olmak " şeklinde tanımlanabilecek teftiş faaliyetinin yönlendirici yönü son yıllarda sıklıkla vurgulansa da uygulamada nadiren kullanıldığını göstermektedir. Kontrol yerine işbirliği, takım çalışması, demokrasi ve liderlik gibi

kavramlara vurgu yapılmaktadır. Samimiyet, sempati, içtenlik, dürüstlük, sadakat, dostluk, yardımseverlik, yardımseverlik, yenilikçilik, verimlilik, işbirliği, sabır, yüksek bir mizah anlayışı, inanç ve mesleki coşku gibi değerler bu aşamada beklenmektedir (Oliva&Pawlas, 2004).

Türk Eğitim Sistemi'nde teftiş politikasının yeniden yapılandırılması öğretmenler ve eğitim müfettişlerince genel anlamda olumlu olarak karşılanmaktadır. Teftiş sistemi içinde görev yapan yüzlerce eğitim müfettişi ile ilgili son yıllarda yapılan ilköğretim müfettişi, eğitim denetmeni, eğitim denetçisi, eğitim müfettişi gibi kavramsal tanımlamaların yerine felsefik ve yapısal düzenlemeler yapılmalıdır. Ayrıca eğitim müfettişliği sınavına başvuracak adayların sadece öğretmenler olması gerektiği, öğretmen ve eğitim müfettişlerinin istekleri arasında olup bu isteklerini eğitime uzak olmayan kişilerin eğitimi denetlemeleri gerektiği görüşüne dayandırmaktadırlar. Bu noktada öğretmen ve eğitim müfettişlerinin beklentileri, görüşleri ve itirazları da dikkate alınarak Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinin ciddi bir şekilde yapılandırılması ve eğitim müfettişlerini görev tanımının tam olarak ne olduğu sorgulanarak yeniden tanımlanma yapılmalıdır. Ayrıca eğitim müfettişlerinin bilgi ve birikimlerinin, öğretmenlerin mesleki gelişimi ve okulların mevcut yapısının geliştirilmesi için nasıl faydalı olacağı üzerinde yöntemler geliştirilmelidir. Bunu gerçekleştirebilmek için de eğitim müfettişlerine uzman, danışman veya öğretmen eğitimcisi gibi görev vererek öğretmenlerin mesleki gelişimi ve okulların mevcut yapısının geliştirilmesi için bilgi ve tecrübelerinden yararlanılabilir.

Eğitim teftişini yapacak eğitim müfettişlerinin seçilme şekli yapılacak yarışma sınavı müfettişlik kriteri arasında bulunan 35 yaş şartı gibi bağlayıcı unsurların eleştirilmesi ve revize edilmesinin talep edilmesi bu yönetmeliğin tekrar düzenlenmesini gerektirmektedir. Diğer yandan eğitim müfettişlerinin rehberlik izleme gibi sorumluluklarının olmaması, sadece denetleme gibi teftiş görevlerinin bulunması özellikle öğretmenlerin yeni yönetmelikten dolayısıyla eğitim planlayıcılarından istekleri arasına eklenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu, "Müdürler, öğretmeni ve öğrencileri daha iyi tanır, öğretmenlerle daha iyi iletişim kurar ve öğretmenlerin bir yıllık performansını kapsamlı bir şekilde değerlendirir" görüşünü vurgulamıştır. Öğretmenlerin okul müdürü tarafından denetlenmesinin olumlu yönlerine ilişkin öğretmen görüşlerine bakıldığında, aynı eğitim kurumunda uzun süre çalışmış olmanın getirdiği özelliklerin ortaya çıktığı görülmektedir. Aslanargun ve Göksoy (2013) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Öneriler

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlardan yola çıkarak; öğretmenlik mesleği kaynağından gelmeyen hukuk, siyasal, iktisat vb. fakülte mezunlarının sadece KPSS puanlarına göre müfettiş olarak alınması, yazılı sınava girmeleri tekrar ele alınabilir. Yazılı sınav, eğitim denetimi mesleğinin gerektirdiği bazı yeterliklerin daha iyi ölçülebilmesi için gerekli bir araçtır. Bununla birlikte yapılacak yazılı sınavın, adayların mevzuatı ezberleyip ezberlemediğini değil, müfettiş yeterliklerini ve alandaki bilimsel gelişmeleri ölçebilecek nitelikte ve kapsamda olacak şekilde iyileştirilmesi önerilebilir.

Kaynakça

Altıntaş, R. (1980). Liselerde kurum teftişi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara.*

- Aslanargun, E., & Göksoy, S. (2013). Öğretmen Denetimini Kim Yapmalıdır?. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(ÖYGE Özel Sayısı), 98-121.
- Aydın, M. (2000). Eğitim yönetimi. Ankara: *Hatiboğlu Yayınevi*,155.
- Aydın, M. (2014). Çağdaş eğitim denetimi (6. Baskı). Ankara: *Gazi Kitabevi*.
- Başar, H. (2000). Eğitim denetçisi.[Educational Supervisor] Ankara. *Pegem-A yayıncılık*.
- Buluç, B. (1997). Türk eğitim sisteminde teftiş ve denetim alt sisteminin gelişim süreci. *Bilgi Çağında Eğitim Dergisi*, 4, 27-30.
- Bursalıoğlu, Z. (1994).Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, Ankara: PegemA Yayın No:2, 8.
- Bursalıoğlu, Z. (2003). Eğitim yönetiminde teori ve uygulama (7. bs.). Ankara: *Pegem Akademi*.
- Ertekin, Y. (2004). Çağdaş yönetim ve denetim. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 55-67.
- EYEDDER. (2022). Erişim adresi: <http://eyedder.org.tr/wp-content/uploads/2022/04/Kamuoyu-Duyurusu.pdf>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. sage.
- Neuendorf, K.A. (2002). *The Content Analysis Guide Book*. CA: Sage.
- Oliva, P. F., & Pawlas, G. E. (2004). *Supervision for today's schools*. Jossey-Bass, An Imprint of Wiley. 10475 Crosspoint Blvd, Indianapolis, IN 46256.
- Özden, Y. G. (1992). Denetim olgusu. *Denetim Dergisi*, 2, 78.
- TKB. (2022). Erişim adresi: <https://tkb.meb.gov.tr/>
- Weber, R.P. (1990). *Basic Content Analysis* (Vol 49). Newbury Park, CA: Sage.
- Yeşil, D. (2018). *Okul müdürlerinin ders denetimine ilişkin öğretmen görüşleri* (Master's thesis, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). Nitel Araştırma Yöntemleri, Genişletilmiş 5. Baskı, *Seçkin Yayıncılık, Ankara*.